

VIII. INFORMACJE

1. Sympozjum na Watykanie z okazji 40. rocznicy Konstytucji o liturgii świętej Soboru Watykańskiego II

W dniu 4 grudnia 2003 r. odbyło się w auli synodalnej na Watykanie sympozjum (Giornata commemorativa del XL della „Sacrosanctum Concilium”) zorganizowane przez Kongregację ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów z okazji 40. rocznicy *Konstytucji o liturgii świętej* Soboru Watykańskiego II. Sympozjum to było także uczczeniem 25. rocznicy pontyfikatu papieża Jana Pawła II i 100. rocznicy ogłoszenia motu proprio św. Piusa X o muzyce kościelnej. Z okazji tego sympozjum Ojciec Święty napisał list odręczny o muzyce kościelnej (zob. Nauczanie Ojca Świętego w tym numerze, s. 5) i list apostolski *Spiritus et Sponsa* z okazji 40. rocznicy *Konstytucji o liturgii świętej* Soboru Watykańskiego II (zob. Nauczanie Ojca Świętego w tym numerze, s. 5).

Po wspólnej modlitwie i wysłuchaniu listu apostolskiego *Spiritus et Sponsa* referaty na sympozjum wygłosili: kard. Francis George OMI (Chicago) i ks. prof. Matias Augé CMF (Anselmianum, Rzym) na temat *Konstytucji o liturgii świętej*, kard. Joachim Meisner (Kolonia), kard. Christian Wiyghan Tumi (Douala, Kamerun), bp Stefan Cichy (Katowice) i ks. Alberto Aranda Cervantes MSpS (Meksyk) na temat liturgii w czasie pontyfikatu Jana Pawła II, natomiast kard. Ivan Dias (Bombaj), opat Philippe Dupont OSB (Solesmes), ks. prał. Giuseppe Liberto, dyrektor Cappella Musicale Pontificia (Watykan) i ks. prof. Jo Hermans (Holandia) na temat muzyki kościelnej.

2. Sympozja z okazji 40. rocznicy Konstytucji o liturgii świętej w krajach języka niemieckiego

Od września do grudnia 2003 r. odbyło się szereg sympozjów, o których informuje strona internetowa Niemieckiego Instytutu Liturgicznego w Trewirze.

W dniu 11 października 2003 r. w Wien Lainz archidiecezja wiedeńska zorganizowała jednodniowe sympozjum poświęcone przyszłości reformy liturgicznej: „Die Zukunft der Liturgiereform des 2. Vatikanischen Konzils – Standortbestimmung und Festveranstaltung anlässlich 40 Jahre Liturgiekonstitution «Sacrosanctum Concilium»”.

W programie było kilka referatów i Nieszpory z homilią kard. Christopha Schönborna. Kard. Franz König jako uczestnik Soboru mówił, jak doszło do powstania *Konstytucji o liturgii świętej*, ks. prał. dr Rudolf Schwarzenberger przedstawił, jak wprowadzano w życie postanowienia Soboru dotyczące liturgii. Ks. prof. P. M. Zulehner ukazał jakość odnowionej liturgii, zaś ks. prof. Martin Klöckener ukazał przyszłość reformy liturgii (Die Zukunft der Liturgiereform.- Im Widerstreit von Konzil-

saufttrag, notwendiger Fortschreibung und „Reform der Reform“). Miała także miejsce dyskusja, którą prowadził prof. Hans-Jürgen Feulner, a brali w niej udział M. Klöckener, R. Schwarzenberger, A. Strutzenberger, A. Redtenbacher, O. Posch, H. Zawrel.

W dniach 14 i 15 listopada 2003 r. w Franz Hitze Haus w Münster odbyło się sympozjum na temat „Liturgie im Bistum Münster auf dem Weg zum II. Vatikanum”. W dniu 15 listopada wykład na temat przyszłości reformy liturgii wygłosił prof. dr Martin Klöckener z Uniwersytetu we Fryburgu w Szwajcarii

W dniach 20-22 listopada 2003 r. w Uniwersytecie w Bonn miało miejsce kolokwium naukowe z okazji 100-lecia motu proprio „Tra le sollecitudini”, 40-lecia konstytucji „Sacrosanctum Concilium” i 10-lecia „Kunst und Kultur in der theologischen Aus- und Fortbildung”. Kolokwium prowadzili prof. dr Wolfgang Bretschneider i prof. dr Albert Gerhards.

Z końcem listopada i w połowie grudnia 2003 r. odbyło się dwuczęściowe kolokwium poświęcone 40-leciu *Konstytucji o liturgii świętej* Soboru Watykańskiego II zorganizowane przez Instytut Liturgiczny Uniwersytetu we Fryburgu Szwajcarskim w łączności z Komisją Liturgiczną Konferencji Biskupów Szwajcarii oraz katedrą Liturgiki Wydziału Teologii Katolickiej Uniwersytetu w Erfurcie.

Pierwsza część kolokwium miała miejsce w Uniwersytecie we Fryburgu Szwajcarskim w dniach 28 i 29 listopada 2003 r., poświęcona była teologii i duchowości. Temat tej części brzmiał: „Theologie und Spiritualität der Liturgie. Herausforderungen und Innovationen auf den Spuren von «Sacrosanctum Concilium»”.

Druga część kolokwium odbyła się w Uniwersytecie w Erfurcie w dniach 12 i 13 grudnia 2003 r. Ta część poświęcona była relecture soborowej *Konstytucji o liturgii świętej* w społeczeństwie postmodernistycznym i miała temat: „Gottesdienst in Zeitgenossenschaft. Relecture von «Sacrosanctum Concilium» in postmoderner Gesellschaft”.

W dniu 4 grudnia 2003 r. uczczono 40-lecie *Konstytucji o liturgii świętej* w Trewirze. Po uroczystej Mszy św. pod przewodnictwem kard. Josefa Ratzingera referaty wygłosili: prof. dr. Klemens Richter (Münster): „Die Konzilskonstitution in Theologie und Glauben in der Kirche”, prof. dr Winfried Haunerland (Würzburg): „Der bleibende Anspruch liturgischer Erneuerung. Herausforderungen und Perspektiven heute”, bp dr Reinhard Lettmann (Münster) i ks. prał. Heinrich Haug, były dyrektor Niemieckiego Instytutu Liturgicznego (Trier): „Die Entstehung der Liturgiekommission und das Konzil in Rom – Ein Zeitzeugen-Gespräch”, prof. dr Wolfgang Bretschneider (Bonn): „Abbruch oder Aufbruch in der katholischen Kirchenmusik?”, dr Stephan Winter (Wydział Duszpasterski, Osnabrück): „«...und er wird ein Zeichen sein, dem widersprochen wird» (Lk 2,34). – Ist die Neuordnung der Zeichen gelungen?”, prof. dr. Benedikt Kranemann (Erfurt): „Die neue Rolle des Wortes in der Liturgie”, prof. dr Albert Gerhards (Bonn): „«... zu immer vollerer Einheit mit Gott und untereinander gelangen» (SC 48). Neuordnung der Kirchenräume durch die Liturgiereform”.

3. Sympozjum międzywydziałowe w Uniwersytecie Opolskim z okazji 40. rocznicy Konstytucji liturgicznej Drugiego Soboru Watykańskiego

W dniach 19 i 20 listopada 2003 r. Katedra Liturgiki i Hagiografii Wydziału Teologicznego, Katedra Kulturoznawstwa i Folklorystyki Wydziału Filologicznego oraz Zakłady Muzyki Kościelnej i Sztuki Sakralnej Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Opolskiego zorganizowały sympozjum na temat „Pobożność ludowa w życiu liturgiczno-religijnym i w kulturze na Śląsku”. W pierwszym dniu obrady odbywały się na Wydziale Teologicznym, a w drugim na Wydziale Filologicznym.

W pierwszym dniu referaty wygłosili zaproszeni goście i pracownicy UO: „Troška o poprawność relacji między liturgią i pobożnością ludową w pracach Komisji Episkopatu ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów Episkopatu Polski” (bp dr Stefan Cichy, przewodniczący Komisji), „Główne założenia teologiczno-pastoralne rzymskiego «Dyrektorium o pobożności ludowej»” (ks. dr Rudolf Pierskała), „Pobożność ludowa u protestantów” (ks. prof. dr hab. Władysław Nowak, UWM), „Pobożność ludowa w Kościele Wschodnim, zwłaszcza katolicko-ukraińskim” (ks. prof. dr hab. Janusz Czerski), „Umieranie «po Bożemu» w kulturze ludowej” (prof. dr hab. Dorota Simonides), „Formy ludowej pobożności maryjnej we Włoszech” (ks. prof. dr Piotr Jura, WSD Luca, Italia), „Boże Narodzenie w pobożności ludowej” (ks. dr hab. Andrzej Żądło, UŚ), „Droga krzyżowa i Różaniec u Romano Guardiniego” (ks. dr Marcin Worbs), „Pielgrzymki i kult świętych w pobożności ludowej na Śląsku” (ks. dr Erwin Mateja), „Religijne inspiracje w sztuce ludowej na przykładzie polichromii kościoła drewnianego w Bierdzanach” (ks. dr Piotr Paweł Maniurka), „Wpływ pobożności ludowej na wielogłosową twórczość okresu Bożego Narodzenia” (dr Remigiusz Pośpiech), „Akcenty pobożności ludowej w Nieszporach” (ks. dr Piotr Tarlinski), „Pieśni religijne i ich zastosowanie w posoborowych zespołach śpiewaczych” (ks. mgr-lic. Grzegorz Poźniak).

W drugim dniu wygłoszono następujące referaty: „Liturgia – pobożność ludowa – religijność ludowa” (ks. prof. dr hab. Helmut J. Sobeczko), „Religijność ludowa w piśmiennictwie śląskim przełomu XIX i XX wieku” (prof. dr hab. Krystyna Kosowska-Jarosz), „Współczesne kolędowanie bożonarodzeniowe. Między misterium a widowiskiem” (prof. dr hab. Teresa Smolińska), „Zróżnicowane formy religijności ludowej w obrzędowości rodzinnej” (dr Kornelia Lach, Racibórz), „Świętowanie odpustów parafialnych na Górnym Śląsku. Zachowania religijne i ludyczne” (dr Dorota Świtała-Trybek), „Pokarmy obrzędowe w religijności ludowej” (dr Katarzyna Łęcka-Bąk), „Śląska religijność ludowa w „Gawędach Stacha Kropiciela” ks. Klemensa Kosyrczyka 1945-1973” (dr Joanna Świtała-Mastalerz, Ruda Śląska).

4. Kolejne spotkanie Vox Clara Committee

W dniach od 18-20 listopada 2003 w biurach Kongregacji ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów odbyło się czwarte już posiedzenie *Vox Clara Committee*, któremu przewodniczył kard. George Pell, Sydney (Australia). Na tym spotkaniu obecni byli obaj wiceprzewodniczący: abp Oscar Lipscomb, Mobile (USA) i abp Oswald Gracias, Agra (Indie) oraz kard. Justin Rigali, Philadelphia (USA), kard. Francis George OMI, Chicago (USA); abp Peter Kwasi Sarpong, Kumasi (Ghana); abp Kelvin Felix, Castries (Saint Lucia) i bp Philip Boyce OCD, Raphoe (Irlandia). Nieobecni na zebraniu byli: kard. Cormac Murphy-O'Connor, Westminster (Anglia), abp Alfred Hughes, New Orleans (USA) i bp Rolando Tria Tirona OCD, Infanta (Filipiny). Obecni byli następujący doradcy: opat Cuthbert Johnson OSB (Anglia), Gerard McKay (Rzym), prof. Dennis McManus (USA) i prał. James P. Moroney (USA).

W czasie spotkania zapoznano się z radami Kongregacji dotyczącymi przygotowania do wydania *Missale Romanum, editio typica tertia* w języku angielskim. Komitet wysłuchał sprawozdania dotyczącego spotkania kard. Francis Arinze, prefekta Kongregacji z przewodniczącymi angielskojęzycznych Konferencji Biskupów, które odbyło się w Rzymie 23 października 2003 r., ostatniej aprobaty przez Kongregację statutów Międzynarodowej Komisji Języka Angielskiego w Liturgii (International Commission on English in the Liturgy – ICEL) i planów ICEL co do przekładu *Missale Romanum*.

Przejrzawszy próby tłumaczenia *Missale Romanum* dokonane przez ICEL, Komitet wyraził wdzięczność za dobre rozpoczęcie prac dokonane przez komisję mieszaną uwzględniającą wskazania instrukcji *Liturgiam authenticam* z 20 marca 2001 r.

Biskupi obecni na spotkaniu mieli okazję do wymiany myśli z prefektem Kongregacji kard. Francisem Arinze i sekretarzem abp Dominikiem Sorrentino.

Następne spotkanie *Vox Clara Committee* przewidziane na wiosnę 2004 r.

7. Liturgiczne nowości wydawnicze

Księgi liturgiczne

2004

Ogólne wprowadzenie do Mszału rzymskiego. Z trzeciego wydania Mszału rzymskiego Rzym 2002, Pallottinum, Poznań 2004, ISBN 83-7014-486-1.

2003

Msza własna z czytaniem o świętej Faustynie Kowalskiej, Pallottinum, Poznań 2003, ISBN 83-7014-476-4.

Książki

2004

Marc-Antoine Fontelle, *Egzorcyzm w nauczaniu i posłudze Kościoła katolickiego*, Księgarnia św. Jacka – Apostolicum, Katowice – Zabki 2004, ISBN 83-7031-345-0, ISBN 83-7030-323-4

Ks. Bogusław Nadolski TChr, *Wprowadzenie do liturgii* (Myśl teologiczna 42), Wydawnictwo WAM, Kraków 2004, ISBN 83-7318-258-6.

Ettore Malnati, *I sacramenti. Segni della prossimità di Dio*, Ed. Paoline, Milano 2004, ISBN 88-315-2580-8.

Antonio Bongiorno, *Via crucis con le icone*, Ed. Paoline, Milano 2004, ISBN 88-315-2575-1.

Antonio Bongiorno, *La via della croce*, Ed. Paoline, Milano 2004, ISBN 88-315-2574-3.

2003

Modlitewnik maryjny, opr. ks. Józef Orchowski, Wydawnictwo Michalineum, Marki 2003, ISBN 83-7019-346-3.

Podręcznik służby Bożej Archidiecezji Krakowskiej, red. ks. Stanisław Szczepaniec, Wydawnictwo św. Stanisława BM Archidiecezji Krakowskiej, Kraków 2003, ISBN 83-889711-70-0.

Ks. Sławomir Ropiak, *Misterium Bożego miłosierdzia w życiu i posłudze nadzwyczajnego szafarza Komunii świętej*, Wydział Duszpasterski Kurii Metropolitalnej Archidiecezji Warmińskiej, Olsztyn 2003, ISBN 83-87978-67-0.

Cuthbert Johnson osb, *Liturgie et archéologie. Deux fondateurs: Prosper Guéranger osb et G.B. de Rossi. Documents inédits*, CLV, Roma 2003, ISBN 88-7367-016-4.

Aa.Vv., *Il Messale Romano. Tradizione, traduzione, adattamento* (XXX Sett. di Studio A.P.L. 2002), CLV, Roma 2003, ISBN 88-7367-021-0.

Conférences St. Serge 2002, *La liturgie interprète de l'Écriture. II - Dans les compositions liturgiques, prières et chants*, CLV, Roma 2003, ISBN 88-7367-023-7.

Nizar Semaan, *La preghiera vespertina feriale nella tradizione siro-antiochena. Testo critico, storia e studi. Con traduzione italiana dei testi*, CLV, Roma 2003, ISBN 88-7367-026-1.

Francois Cassingena-Trevedy, *La bellezza della liturgia*, Edizioni Qiquajon, Magnano 2003, ISBN 88-8227-1447.

Massimo Canova e Fulvio Rampazzo (a cura), *Cantare la liturgia*, Vol. 2 - *L'anno liturgico. La celebrazione dei sacramenti*, Edizioni Messaggero, Padova 2003, ISBN 88-250-1289-6.

Giorgio Bonaccorso, *Celebrare la salvezza. Lineamenti di liturgia*, Edizioni Messaggero, II edizione, Padova 2003, ISBN 88-250-1378-7.

Eustorgio Mattavelli, *Come incenso. Preghiere della settimana*, Edizioni Messaggero, Padova 2003, ISBN 88-250-1325-6.

Caterina Arduin, *Competenze per celebrare*, Edizioni Messaggero, Padova 2003, ISBN 88-250-1370-1.

Natale Terrin Aldo (a cura), *Ecologia e liturgia*, Edizioni Messaggero, Padova 2003, ISBN 88-250-1381-7.

Sovernigo Giuseppe, *Il celebrante, fedele o presidente. Dinamiche personali e partecipazione*, Edizioni Messaggero, Padova 2003, ISBN 88-250-1193-8.

Friedrich Oberkofler, *An den Wurzeln des Glaubens: zu Gott, zu sich und zur Welt finden, Kardinal Giacomo Lercaro von Bologna (1891-1976). Leben, Werk, Bedeutung*, Echter Verlag, Würzburg 2003, ISBN 3-429-02502-8.

Salvatore Esposito, *I tre giorni santi. Commento liturgico-pastorale*, Ed. Paoline, Milano 2003, ISBN 88-315-2447-X.

Georg Braulik, Norbert Lohfink, *Osternacht und Altes Testament. Studien und Vorschläge. Mit einer Exsultetvertonung*, Verlag Peter Lang, Frankfurt 2003, ISBN 3-631-38249-9.

Harald Buchinger, *Pascha bei Origines*, Tyrolia Verlag, Graz 2003, ISBN 3-7022-2542-0.

Nizar Semaan, *La preghiera vespertina feriale nella tradizione siro-antiochena. Testo critico, storia e studi. Con traduzione italiana dei testi*, CLV, Roma 2003, ISBN 88-7367-026-1.

Annette Albert-Zerlik, *Liturgie als Sterbebegleitung und Trauerhilfe. Spätmittelalterliches Erbe und pastorale Gegenwart unter besonderer Berücksichtigung der Ordines von Castellani (1523) und Sanctorius (1602)*, A. Francke Verlag, Tübingen 2003, ISBN 3-7720-3272-9.

Jürgen Bärsch, *Allerseelen – Studien zu Liturgie und Brauchtum eines Totengedenktags in der abendländischen Kirche*, Verlag Aschendorff, Münster 2003, ISBN 3-402-04069-7.

Marianus Bieber, *Theologie der Innerlichkeit. Zur philosophischen Begründung von Glauben und Offenbarung aus den Differenzsymptomen von Raum und Zeit*, Verlag F. Pustet, Regensburg 2003, ISBN 3-7917-1840-1.

Adolph Franz, *Die Messe im deutschen Mittelalter. Beiträge zur Geschichte der Liturgie und des Religiösen Volkslebens*, Verlag nova & vetera, Bonn 2003, ISBN 3-936741-12-3.

Norbert Kuchinke, *Missa Mystica. Spiritualität und Kunst in Russland*, Verlag Kreuz, Stuttgart 2003, ISBN 3-7831-2282-1.

Identität durch Gebet. Zur gemeinschaftsbildenden Funktion institutionalisierten Betens im Judentum und Christentum, Verlag Schöningh/BRO, Paderborn 2003, ISBN 3-506-72368-5.

Vladimir Khoulap, *Coniugalia Festa. Eine Untersuchung zu Liturgie und Theologie der christlichen Eheschließungsfeier in der römisch-katholischen und byzantinisch-orthodoxen Kirche mit besonderer Berücksichtigung der byzantinischen Euchologien*, Augustinus-Verlag, Würzburg 2003, ISBN 3-7613-0204-5.

Christoph Freilinger, *Die Amtseinführung des Pfarrers. Die liturgischen Ordnungen und ihre Bilder des Gemeindeleiters -eine Studie zum deutschen Sprachgebiet in der Neuzeit*, Verlag F. Pustet, Regensburg 2003, ISBN 3-7917-1854-1

Maria, Mutter unseres Herrn. Gottesdienste zum Marienmessbuch, Verlag F. Pustet, Regensburg 2003, ISBN 3-7917-1877-0.

Gerhard Martin, *Predigt und Liturgie ästhetisch. Wahrnehmung – Kunst – Lebenskunst*, Verlag Kohlhammer, Stuttgart 2003, ISBN 3-17-016827-4.

Jürgen Strötz, *Glaube als Lebensprägung. Katechismen, Liturgie und Spiritualität*, Verlag J. Kovac, Hamburg 2003, ISBN 3-8300-1008-7.

Esther Wipfler, *'Corpus Christi' in Liturgie und Kunst der Zisterzienser im Mittelalter*, LIT Verlag, Münster 2003, ISBN 3-8258-7307-2.

Kunst und Liturgie. Choranlagen des Spätmittelalters: Ihre Architektur, Ausstattung und Nutzung, Verlag J. Thorbecke /BRO, Sigmaringen 2003, ISBN 3-7995-3421-0.

Susanne Wittekind, *Altar - Reliquiar - Retabel. Kunst und Liturgie bei Wibald von Stablo*, Verlag Böhlau, Köln 2003, ISBN 3-412-13102-4.

Anselm Grün, Reinhard Deichgräber, *Freude an der Eucharistie. Meditative Zugänge zur Feier des Herrenmahles*, Verlag Vandenhoeck & Ruprecht, Göttingen 2003, ISBN 3-525-60409-2.

Liturgiewissenschaft und Kirche. Ökumenische Perspektiven, hrsg. Michael Meyer-Blanck, CMZ-Verlag, Rheinbach 2003, ISBN 3-87062-060-9.